

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Disputatio V. De Institutione & Essentia Sacramenti Baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

mittantur: nam hæc condonatio præsupponit juxta communem regulam aliquem actum saltem virtualiter retractativum culpe commissæ ex parte ipsius hominis: quidquid Suarez existimet venialia remitti per Sacramentum, etsi non adsit alia dispositio, quam quod suscipiatur sine actuali complacentia peccati venialis, cum sola voluntate seu desiderio suscipiendi Sacramentum & effectum ejus. Quod desiderium tamen nisi sit tale, ut virtualiter sit impossibile cum culpa veniali, omnino non sufficit. Alias etiam ferè semper liberarentur homines in susceptione alicujus Sacramenti ab omnibus omnino venialibus: cum remitterentur omnia, quibus actu non est affectus, etiam sine ulla displicentiâ præviâ: uti ordinariè seu plerumque non habent in ipsâ susceptione actualem affectum erga aliquod peccatum. Deinde nequidem in Sacramento Pœnitentiæ remittuntur venialia sine displicentiâ eorundem.

Quòd si verò cum communi doctrina exigatur retractatio, saltem virtualis, peccati venialis per Sacramenta remittendi, adhuc difficultas restat: eò quòd per hujusmodi retractationem antecederet ad susceptionem Sacramenti jam remissa sint omnia venialia, ad quæ se extenderit in homine justo, juxta doctrinam multorum valde probabilem, ut patet ex dictis in *Tract. de Gratia d. 5. q. 7.*

Ad hanc nihilominus difficultatem respondere posset probabilem quoque esse alteram sententiam, quæ putat nequidem attritionem sine Sacramento sufficere ad remissionem venialium. Hoc autem posito, possent per Sacramenta remitti immediatè venialia, interveniente retractatione, saltem virtuali, quæ alioquin se solâ non suffecisset.

Aliter adhuc respondet Cardinalis Lugo, non omnia venialia, etiam ad quæ se extenderit displicentiâ, necessariò remitti per Sacramenta, sed interdum nonnulla relinqui juxta regulam ordinationis divinæ. In quo nulla est impossibilitas: quamvis de ipso facto non adsit nisi conjectura. Idem Auctor consequenter censet, quòd etsi ex natura rei non sit necesse collationi gratiæ jungi remissionem venialium, sit tamen valde consentaneum legibus amicitiae, ut quoties aliquis admittitur ad novum completum & arctius amicitiae vinculum, condonentur offensæ leves, vel omnes, vel ex parte: ac proinde cum quævis collatio gratiæ sit novum amicitiae vinculum &c. congruum censet, ut afferat secum condonationem aliquam, si non integram, saltem partialem, offensarum levium, quarum est retractatio. Ex qua tamen congruentia nil certi determinari potest.

Præterea admissio, quòd per quamvis retractationem dimittantur justo omnia venialia ad quæ se extendit, adhuc posset esse locus remissioni, saltem mediatae peccatorum venialium per Sacramenta, quatenus per hæc ex opere operato confertur gratia actualis, opportuna eliciendis piis motibus, quibus deinde venialia immediatè deleantur. Quamvis hic remissionis modus non vertatur hoc loco in controversiam. Deinde locus immediatæ remissioni adhuc esset in casu, quo per accidens hæc Sacramenta causarent primam gratiam: ante quam venialia etiam retractata non remittuntur peccatori. Quòd si nihil horum placeat, dicendum foret, non per omnia Sacramenta remitti immediatè culpas veniales.

DISPUTATIO QUINTA.

De Institutione & Essentia Sacramenti Baptismi.

BAPTISMUS nomen græcum, etsi in sacris Litteris frequenter omne ablutionis genus significet; & aliquando ad aquas passionis seu afflictionis significandas translatum sit, ut cum Christus *Luce. 12.* inquit: *Baptismo habeo baptizari;* Tamen apud Ecclesiasticos Scriptores eam corporis ablutionem declarat, quæ cum Sacramento conjungitur, nec sine præscripta verborum forma ministratur. In qua quidem significatione Christus & Apostoli ex Christi instituto plerumque voce baptismatis seu baptizatiōnis usi sunt, ut passim ex Evangelio & Actibus atque Epistolis Apostolicis est manifestum.

Ob varias utilitates Baptismi hoc modo

sumpti varia alia ei conveniunt nomina. Nam partim in Scriptura, partim à Patribus vocatur Expurgatio, Circumcisio, non manufacta, Aqua salutaris, Lavacrum vitale, Fons aquæ vitalis, Sacramentum fidei, Sacramentum regenerationis, Diluivium peccatorum, Signaculum Christianorum, Sacramentum illuminationis. Quorum omnium nominum rationes assignare non erit difficile, attentis materiâ & formâ ac effectibus hujus Sacramenti, cum quibusdam ceremonialibus, quæ comitantur. Vide Suarez *q. 66. art. 1. Vasquez d. 140. c. 1.*

QUÆ.

QUESTIO I.

An Baptismus sit Sacramentum, quomodo definiatur, & quando sit institutus?

2.
Est verum
Sacramen-
tum.

Patet ex
Scriptura,
Concilio,
Patris &
perpetuo
sensu Ecce-
sia.

DICO I. Baptismus est verum Sacramentum. Conclusio est definita in Florentino, Tridentino & alibi, recepta ab Hæreticis: manifesta ex Scripturis ad Titum 3. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis.* Et aliis locis. In quibus cum Scriptura tribuat Baptismo efficaciam salvandi, & ad regnum cælorum admittendi, manifestè docet eum esse collativum gratiæ sanctificantis ex opere operato, per quam solam salvamur & in regnum Dei introimus.

Conclusio est etiam firmata perpetuo usu Ecclesiæ, roborata infinitâ Patrum auctoritate, quorum aliqui plures de hac re libros scripserunt, ut *Augustinus & Basilus*; adeo ut hæc veritas potius ab Auctoribus supponatur, quam de ea disputetur. Unde *Scotus d. 3. q. 4. n. 2.* ait: *Quæstio supponit Baptismum institutum fuisse in Lege nova, quod verum est & rationale.*

Congruentia
adfertur ex
Scoto.

Idem infra num. 3. adfert congruentiam: quia Sacramentum principale Legis Evangelicæ, per quod scilicet intratur in ejus observantiam, debuit esse novum & proprium illi Legi: debuit etiam illud Sacramentum esse evidens in significatione, quia ista est lex veritatis evacuans umbram: & debuit esse copiosum in gratiæ collatione, quia hæc est lex gratiæ *Joan. 1. Gratia & veritas per Jesum Christum facta est.* Debuit etiam esse facile, quia *jugum Christi suave est & onus ejus leve, Matth. 11.* Item debuit esse commune: quia Deus ad Legem Moyfi elegit unum populum tantum, sed ad Legem novam totum mundum. *In omnem terram exivit sonus eorum &c. Psal. 18.* Hæc quatuor inveniuntur in uno, scilicet in ablutione cum verbis: quia hoc evidenter significat emundationem animæ, quæ est effectus principaliter, & dat gratiam copiosè. Unde in *Psalmo 22. Super aquam reflectionis educavit me.* Et est facilis: quia nullo modo periculosa, sicut fuit circumcisio; & communis omni sexui & ætati. Hactenus *Scotus.*

3.
Baptismi
definitio
varia.

DICO II. Baptismus rectè definitur à *Catechismo Romano Tit. de Baptismo 5. Quod ad rei: Sacramentum regenerationis per aquam in verbo.* Quæ definitio est desumpta ex *Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c. Ad Ephes. 5. Mundans eam lavacro aque in verbo.* Et ad *Titum 3. Per lavacrum regenerationis. Magister 4. dist. 3. & D. Thomas 9. 66. art. 1. definiunt hoc modo: Ablutio corporis exterior, facta sub forma præscriptâ verborum.* Quæ definitio

hoc modo rectè explicatur, quod sit Sacramentum per ablutionem aquæ & expressam sanctissimæ Trinitatis invocationem regenerationis hominis cum plena omnis peccati remissione; vel prout exponit *Scotus 9. 1. n. 3.* dicens, quod Baptismus sit Sacramentum ablutionis animæ à peccato consilens in ablutione hominis aliquantulum consentientis, facta in aqua ab alio abluciente, & in verbis certis simul ab eodem abluciente cum debita intentione prolatis. Ubi breviter & pulchrè omnia essentialia insinuat.

DICO III. Christus instituit Baptismum ante suam passionem. Ita cum *Augustino Tract. 15. in Joan.* docet *Magister sup. D. Bonav. ibidem p. 2. art. 1. q. 1. ad 5. Scotus similiter ibidem q. 4. nu. 2. & 8. D. Thomas 9. 66. art. 2. & alii communiter* contra nonnullos antiquos, inter quos refertur *Alexander Alesis, Albertus, Maironus*: quibus patrocinatur *Tertullianus, Chrysostomus, Theophylactus, Rupertus*; & favet etiam *Leo Papa Episc. 4. c. 3.* Ob quorum auctoritatem non aulam istam opinionem velut aliquâ notâ dignam taxare; etsi erroris eam arguat *Maldonatus in cap. 3. Joannis.*

Probatur I. quia Christus ante passionem baptizavit per discipulos, ut habetur *Joan. 3. & 4. Quamquam* (ut additur cap. 4.) *Jesus non baptizaret, sed discipuli ejus*: ille autem baptizatus non erat Joannis, sed Christi. Quod colligitur, tum ex eo, quod dicitur Christus baptizasse, baptizantibus discipulis; utique quia his id faciendibus nomine & baptismo Christi, hæc erat qui baptizabat. Tum quia mox post relatum discursum Christi cum Nicodemo *Joan. 3.* in quo dixerat, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto &c.* subditur Christum ad se venientes baptizasse, & quidem aggregatis jam discipulis, cæptaque Ecclesiæ suæ formatione. Tum quia paulò antè Joannes turbis prædixerat efficaciorum suo instare Baptismum, Christi scilicet; de quo dixerat *Joan. 1. Hic est qui baptizat in Spiritu sancto.* Quilibet igitur videns Christum per suos baptizantem, indubitanter debebat apprehendere, illum esse Baptismum à Joanne prænuntiatum. Tum quia non est credibile neque conveniens, sive quod Christus, qui baptizaturus erat in Spiritu & veritate, uteretur egenâ ceremoniâ à Joanne institutâ, quasi discipulus ejus; præsertim cum nec ipsi Joannis discipuli, sed solus Joannes eâ ipse usus fuisse legatur: sive etiam quod denud ipse Christus pro brevi tempore, jam inchoatâ novâ Ecclesiâ, similem egenam ceremoniam institueret, & per discipulos suos usurparet.

Probatur II. quia Christus ante suam passionem in ultima coena Apostolis dedit Eucharistiam, ut patet ex Evangelistis, item Ordinem Sacerdotii, ut clarè patet ex *Trident. sess. 22. c. 1. & can. 2.* Quod non est credendum fecisse Christum, iis necdum baptizatis,

tis, adeoque Baptismo necdum instituto: cum hic juxta legem ordinatam sit janua ad reliqua Sacramenta eorumque effectus percipiendos, de dispensatione autem non constat. Immo non est improbabilis quorundam conjectura Christum propriis manibus à principio baptizasse præter Matrem suam & B. Petrum, forte & ceteros Apostolos, præsertim Andream ac filios Zebedæi; quos tamen à Petro, & ab his reliquos Apostolos baptizatos alii conjectant. Quod autem Joan. 4. dicitur Jesum non baptizasse, intellige communiter & publice. Aut certe, quod etsi antea interdum per se baptizasset, non tamen postea, seu alio tempore, de quo Joan. 4. Unde Aug. Epist. 108 ait: *Tunc ergo quando ab Hierosolymis exiit cum discipulis suis in Judæam terram, & illic morabatur cum eis, baptizabat non per se ipsum sed per discipulos suos, quos intelligimus tam fuisse baptizatos. Neque enim ministerio baptizandi desinit, ut haberet baptizatos servos, per quos ceteros baptizaret &c.*

6. Nec obstat I. quòd Joan. 7. dicatur: *Non dum erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus* Nam loquitur Scriptura tantum de solemnì & visibili Spiritus datione, quæ futura erat in Pentecoste; non autem de invisibili & privata, quam constat sæpius antè contigisse, v. g. Magdalene, Apostolis, & quotquot erant prius justificati. Deinde gratiam Spiritus sancti etiam Apostolos antè passionem recepisse per sumptionem Eucharistia, & susceptionem Sacramenti Sacerdotii est indubitatum.

Non obstat II. quòd nullibi legatur Apostolis tradita forma Baptismi, nisi post passionem. *Matth. ult. Baptizantes eos in nomine Patris &c.* Potuit namque Christum privatum Apostolos & discipulos docuisse formam Baptismi, cum eos frequenter instruxerit in mysterio Trinitatis; etsi Evangelistæ id non scripserint, quibus sufficiebat scribere quod baptizassent. *Matth. ult. autem, forma Baptismi antè instituta & præscripta, atque in ipsa Christi baptismatione per comparitionem sanctissimæ Trinitatis insinuata, exprimitur à Christo, qui tunc generale ferebat mandatum Apostolis & discipulis conferendi Baptisimum toti; mundo cum suscipiendi.*

Non obstat III. Leo Papa. Epist. 4. ad Episcopos Siciliae. 3. dicens: *Ad eius rei confirmationem plurimum valet, quòd ipse Dominus Jesus Christus, posteaquam resurrexit à mortuis, discipulis suis, in quibus omnes Ecclesiarum Præsules docebantur, & formam & potestatem tradidit baptizandi &c.* De quo utique eos etiam antè passionem potuisset instruire, nisi propriè voluisset intelligi, regenerationis gratiam ex sua resurrectione cepisse.

Non obstat inquam, etiam dato, quòd S. Pontifex fuerit contrariæ opinionis, quam ibi non desinit, sed ad summum allegat pro

ratione, ob quam congruè statuta sit Baptismi solemnitas in Paschate & Pentecoste, non in die Epiphaniæ, in quo Episcopi Siciliae præter Ecclesiæ morem solemnizabant Baptisimum. Deinde explicari posset de forma Baptismi, quantum ad præceptum & ordinationem baptizandi omnes Gentes: cum antea non ita instaret præceptum, & circa Judæos ferè Christi Apostolorumque actiones versarentur.

Dico IV. Christus non instituit Baptisimum, antequam ipse baptizaretur à Joanne; neque etiam dum baptizabatur, sed paulò post initium suæ prædicationis. Prima pars est indubitata apud omnes: quia antequam Christus esset baptizatus, non inchoavit structuram Ecclesiæ suæ, neque officium antea prædicationis exercuit, ut constat ex *Luce 3. & Act. 1.* ergo neque Baptismi institutionem antea exorsus est. Ad summum Patres indicant fuisse institutum tempore quo Baptisimum ipse Christus suscepit. De quorum tamen mente num seq. agetur.

Secunda pars est *D. Bonav. d. 3. p. 2. a. 1. Neque tunc, q. 1. ad 5. Scoti ead. dist. 9. 4. n. 2. Suarez, Co. n. 2. Præpositi, & aliorum.* Probatur: quia Christus non instituit tunc Baptisimum in actu exercito ipsum suscipiendo: nam ille non fuit Baptismus Christi, id est, in forma Christi; sed Baptismus Joannis, seu à Joanne frequentatus. Neque in actu signato, per alium ritum aut signum voluntatem suam significando: hujus enim rei nullum existat vestigium seu fundamentum. Et in oppositum est, quòd Sacramentorum institutio sit actus personæ communis & legislatoris; quam Christus in suo Baptismo non sustinuit, sed privatam potius & poenitentis. Esto interiùs tunc habuerit voluntatem (quam etiam antea habere potuit) instituendi brevi Baptisimum in aqua & Spiritu sancto.

Nihilominùs Christus in isto baptismo ad vivum expressit Baptisimum à se instituendum, quoad materiam quidem, per ablutionem externam corporis, quam in se admisit: quoad formam verò sive invocationem Trinitatis, per apparitionem trium personarum, Patris in voce, Filii in humanitate, Spiritus sancti in specie columbæ, promeruitque tunc suâ humilitate, ut Baptismus à se instituendus haberet vim sanctificandi; & suo tactu aquas moraliter consecravit, ut vas non consecratum tactu sanguinis Christi consecratur. Et hoc volunt Patres citati à *Vasquez d. 140. c. 6.* dum dicunt Christum aquas Jordanis sanctificasse seu mundasse suo Baptismo, easque jus Baptismi induisse, sive eis Christum vim regenerandi indidisse, ad Baptisimum eas scilicet destinando. Idque clariùs apparet ex hoc, quòd tali modo loquantur etiam illi Patres, qui existimant fuisse demum institutum

8. *Baptisimum Christum non instituit antequam baptizaretur à Joanne.*

quando à Joanne baptizabatur.

9. *Quamvis aquas tunc suo tactu sanctificaverit, & Baptisimum novum quodammodo designaverit.*

Ante per se ipse aliquos baptizavit.

6.

ante illum

Explicatur

tutum Baptismum post passionem : ut patet apud *Tertullianum l. adversus Judæos c. 8.*

10. *Quem sim- pliter in- stituit non diu post ce- ptam prædi- cationem.*
Tertia pars probatur : quia Christus cœperat baptizare , antequam Joannes esset missus in carcerem , ut habetur *Joan. 3.* ipsum autem fuisse in carcerem conjectum non diu post cœptam Christi prædicationem colligitur ex *Matth. 4.* & *Marci. 1.* ubi dicitur exinde cœpisse prædicare pœnitentiam , & vocasse Petrum & Andream de navi ; quæ fuit secunda eorum vocatio. Idem satis colligitur ex contextu Evangelii Joannis : qui tamen præmittit discursum cum Nicodemio , dein subdit exercitium Baptismi Christi post primum Pascha , cœptâ prædicatione. Putant autem nonnulli esse Baptismum institutum ipso tempore colloqui cum Nicodemio. Sed (ut *Scotus sup.*) Non est verisimile tam necessarium Sacramentum , immo Sacramentorum & Ecclesiæ januam , in conclavi coram privata persona institui , quæ non debuit esse præcō institutionis illius. Quod autem ibi Christus indicat necessitatem Baptismi , id facit respiciendo tempus futurum , quo Baptismi necessitas esset publicè post passionem promulgata. Quare vel ante illud colloquium , vel paulo post , quando scilicet injunxit discipulis baptizandi exercitium , sive (ut loquitur *D. Bonaventura supra*) cum ipse baptizare cœpit per discipulos , instituit Baptismum novæ Legis : et si ex Evangelio præcisum aliud tempus determinari non possit.

Q U Æ S T I O . II.

De Materia remota Baptismi.

11. *Materia ef- fentialis & remota Ba- ptismi est aqua natu- ralis.*
DICO : Materia remota Baptismi est aqua vera & naturalis : ita definit *Florentinum in Decreto de Armenis , & Trid. sess. 7. can. 2. de Baptismo.* Patet etiam ex verbis Christi *Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua.* Quæ intelligenda esse de aqua naturali , convincit verborum proprietas , perpetua Ecclesiæ traditio , & constans Patrum doctrina. Idem manifestè confirmatur ex *Act. 8.* ubi Eunuchus factâ sibi catechizatione à Philippo , dixit : *Ecce aqua , quid prohibet me baptizari ?* Quare uterque descendit in aquam. Et *Act. 10.* Numquid aquam quis prohibere potest , ut non baptizentur hi , qui Spiritum sanctum acceperunt , sicut & nos ? Et ad *Ephes. 5.* Mundans eam lavacro aquæ in verbo. Et *1. ad Cor. 10.* Baptismus comparatur mari rubro. Et *1. Petri. 3.* aquas diluvii. Et *Ezech. 36.* prædictum eodem fuerat : *Effundam super vos aquam mundam.*

12. *Errores Fla- gellantium & Iacobitarum circa materiam Baptismi.*
Conclusioni adverfantur nonnulli antiqui Hæretici , qui potius ipsum Baptismum sustulerunt , ut notat *Vasquez d. 141. c. 1.* Quidam enim docebant , homines esse baptizandos in proprio sanguine , quem ipsi flagel-

lis eliciebant ; unde & *Flagellantes* dicti sunt. Alii autem dicti *Iacobita* , docebant materiam Baptismi esse ignem ; unde ferro candenti imprimebant signum crucis in frontibus vel genis baptizandorum.

Nec prioribus faveat illud *1. Joan. 5.* *Hic est qui venit per aquam & sanguinem* Jesus Christus , non in aqua solum , sed in aqua & sanguine. Nam Christus venit in se cum aqua , quæ de latere pendens in cruce fluxit , & sanguine , quo mundum redemit. Quod si cum quibusdam referatur aqua ad Baptismum , jam constabit ipsam esse materiam : quàmvis omnium sensu constet , non referri similiter sanguinem ad Baptismum instar materię , sed velut tribuentem Baptismo efficaciam , utpote oriundam ex passione Christi.

Non faveat similiter errori posteriori , quod Joannes Baptista *Matth. 3.* dixit : *Ego baptizo vos in aqua in pœnitentiam* ipse (scilicet Christus) vos baptizabit in Spiritu sancto & igni. Nullus namque sanctorum Patrum aut Expositorum explicat illa verba ad sensum istorum Hæreticorum. Sed quidam per ignem intelligunt ignem judicii , sive examinis divini. Quidam ignem gehennæ futuræ , ut *Basilus l. 5. contra Eunomium post med.* Alii ignem purgatorium ut *Chrysostomus , Gregorius & alii.* Nonnulli utramque præcedentem expositionem conjungunt. Aliqui denique intelligunt tribulationem. Quibus explicationibus ut sua probabilitas relinquitur , sic probabilitus eis addi potest , ibi non excludi aquam : sed cum Joannes baptizaret in aqua tantum , idque in pœnitentiam , sive pœnitentię professionem , quod scilicet de peccatis pœniterent & abluerent eorum desiderarent ; subdit Joannes Christum insuper baptizaturum in Spiritu sancto , adeoque exaggerat specialem effectum Baptismi Christi , scilicet gratiam , quæ per Spiritum sanctum & ignem significatur , quia efficaciam suam instar ignis consumit peccata , illuminat tenebras , accendit amore charitatis , & sursum rapit. Unde Christus *Lucæ 12.* *Ignem veni mittere in terram , & quid volo , nisi ut accendatur ?* Simul tamen alludatur ad visibilem Spiritus sancti missionem in Pentecoste in linguis igneis juxta *Hieronymum & alios communiter.* Quod etiam satis indicat ipse Christus *Act. 1. v. 5.*

Denique non obstat , quod Judæus quidam in periculo vitæ constitutus in deserto aquæ curaverit se baptizari in arena , qui statim de infirmitate convaluit ; teste *Nicephoro lib. 3. hist. c. 37. Resp.* (quid quid sit de veritate historię , de qua tractat *Baronius ad annum Christi 181.*) Deum ob fervens Baptismi desiderium fecisse hoc miraculum in isto Judæo , fortè jam justificato per Baptismum flaminis seu per votum Baptismi. Alioquin Baptismum non fuisse

fuisse validum inde constat, quod (ut in eadem historia additur) Dionysius Episcopus Alexandrinus desuper consultus iudicaverit esse deusd Baptismum aquae adhibendum.

Ex Conclusionem sequitur I. validè conferri Baptismum in aqua putei, fluminis, pluviali, resoluta ex nive, glacie vel grandine. Similiter in aqua miraculosè producta, quae cum elementari foret ejusdem naturae. Item in aqua frigida, calida, tincta colore, etsi transiverit per sulphureos meatus aut cavernas. Item in aqua alteri corpori permixta, modò non ita, ut censeatur in aliud corpus transivisse, v. g. decocta leviter in modico hordeo. Ob Sacramenti tamen reverentiam, nullatenus hoc est licitum extra necessitatem. Immo extra illam debet ex traditione Apostolorum & consuetudine Ecclesiae adhiberi aqua chrisimate permixta & benedicta, quae ad hoc asservatur in fonte baptismali; vel in ejus defectum, in aqua benedicenda juxta praescriptum *Ritualis Romani*. Estque ad hoc obligatio gravis: quamvis ob levitatem materiae Quidam apud *Diana p. 9. Tract. 6. resol. 33.* existimant obligationem esse levem. Immo si sic benedicta commodè haberi potest, adhibenda etiam est in Baptismo non solemnì: in quo tamen juxta *Praepositum q. 71. art. 4. dub. 1.* non videtur magis scrupulus faciendus.

Sequitur II. invalidè conferri Sacramentum in cerevisia aut jusculo bene decoctis, sudore, lacte, urinà, lacrymis, sputo seu salivà (de qua habetur c. *Non ut aponeres, de Baptismo*) phlegmate (de quo habetur c. *In quadam nostra, De celebratione Missarum*) aqua rosacea, aut ex aliis herbis distillata, & similibus: quia non sunt aqua elementaris sive naturalis. Secus est, de sudore marmoris vel parietum temporis pluvioso; qui planè est aqua naturalis.

Si sit materia dubia & certa adhiberi nequit, potest & debet necessitate usurpari; idque, dum ante factum dubitatur, sub conditione, si valida sit: deinde postea, habità materià certiori, debet Baptismus sub conditione reiterari. Ad materiam dubiam revocatur illa, de cujus valore sunt dissentientes Doctorum opiniones. Prout sunt v. g. de fuso seu humore stillante ex vitibus & aliis arboribus: qui probabiliter tantum est aqua naturalis, cum Plerique id negent. Varii nihilominus affirmant, hanc specialiter conjecturam allegantes, quòd ista stillatio maxime contingat tempore veris, quo virtus concoctiva arborum est debilitata à praecedenti frigore, & mahit plurimus humor ob indigentiam restorationis; qui postea estluit, cum non possit concoqui. Idem est de sale resolutò, quod *Bonacina, Praepositus* & alii putant esse sufficientem materiam, veluti veram aquam. Alii autem

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

negant esse ejusdem speciei & status, saltem moraliter, cum aqua naturali. Et quamvis ex aqua salsa conficiatur, non ob hoc in illo formaliter aqua remanet, ut propterea in eam rursus resolvatur; sed videtur aliis potius esse quoddam mixtum ex speciali succo concretum, quale est faccarum.

Generaliter autem in necessitate sufficit in alterius defectu adhiberi materiam, quam non sit certum, non esse aquam, seu de qua dicere quis possit, fortè est aqua: necessitate, & adjuncta seu mente retentà conditione, abstergente periculum irreverentiae. Quare etiam Nonnulli apud *Coninck quaest. 66. art. 4. dub. 1.* censent tunc posse adhiberi aquam rosaceam, aut ex aliis herbis distillatam, aut etiam cerevisiam. Et rectè, si & de his aliquid dubitari posset, an conferri verè possint aqua usualis seu naturalis. De quo certè rationem dubitandi non video. Et aliundè ex communi sensu videtur indubitatum, non valere Baptismum Haereticorum in aqua rosacea collatum, adedque sine conditione repetendum; qui tamen aliàs valerit etiam extra necessitatem sic collatus, positò dubio praefato ejusque veritate.

QUAESTIO III.

De Materia proxima Baptismi.

DI C O: Materia proxima Baptismi est ablutio. Ita communiter Theologum cum *Scoto dist. 3. q. 3. num. 2.* Ratio est: quia illa est materia proxima, quae proximè determinatur à forma, seu (ut loquitur *Scotus*) quae cum verbis tamquam signum proximum significat effectum Baptismi; hoc autem locum habet non in aqua, sed in ablutione.

Hinc sequitur I. glaciem & nivem, etsi non differant specie ab aqua naturali, non posse esse materiam Baptismi: quamdiu enim non resolvuntur, non potest in iis fieri ablutio: haec namque dicit motum materiae liquidae circa corpus abluendum, sive per applicationem aquae ad corpus, ut fit in iufusione, sive per applicationem corporis ad aquam, ut fit in immersione: idque sive abstergantur aliqua sordes, sive non. Nam ablutio hic non distinguitur contra lotionem, nec includit amotionem sordium à corpore, ut optimè *Scotus sup.* moraliter enim & essentialiter dicitur quis lavari, cujus corpori activè applicatur aqua; depositio autem sordium potius est accidentalis effectus lotionis.

Pro majori autem securitate, immo juxta multos etiam necessariò pro valore Baptismi, debet resolutio glaciis sive nivis fieri, dum adhuc subest manui baptizantis, vel applicationi, antequam recipiatur in corpore baptizati, sic ut ex manu baptizantis

17. *Regula Generalis.*

An aqua rosacea censenda sit materia dubia.

18. *Materia proxima Baptismi, ablutio.*

19. *Quid hoc nomine proprie intelligatur.*

Resolutio nivis fieri debet, priusquam recipiatur in corpore baptizantis.

Q

*ei, nisi in-
certum, an
ad valorem
id necessa-
rium.*

20.
*Quantitas
aqua quae
requiritur.*

21.
*Qualis
pars corporis
sit ablunda.*

*Minimam
partem suf-
ficere ad
valorem est
verisimile.*

22.
*Equidem
extra neces-
sitate est
ablundum
caput.*

*In necessitate
etiam pars
minima.*

baptizantis stillae dimittantur in corpus baptizandi; quia aliàs non satis apparet, ipsum adhibere materiam ablutioni aptam, vel propriè abluere, sed alium potiùs abluere se ipsum, si demum fiat resolutio in alterius corpore. Hoc tamen non est certum; & à Varijs negatur.

Sequitur II. tantum aquae debere contingere corpus baptizandi, ut ipse moraliter censeatur ablutus; ad quod tamen non requiritur magna aquae quantitas. Ita omnes Theologi. Immo Vasquez d. 145. num. 32. cum aliis putat quamcumque stillam sufficere. Quod tamen negant plures alii, ut videre est apud Bonaccia d. 2. q. 2. pu. 3. num. 18. ut proinde res sit planè dubia.

Sequitur III. eam corporis partem esse ablundam, à qua homo denominatur verè ablutus. Quænam autem sit talis pars, controversatur inter Doctores. Constat quidem sufficere caput, pectus vel humeros. Sed multi negant sufficere pedes vel manus, & multò minùs reliquas partes minores, v. g. digitum. Vasquez sup. num. 28. cum quibusdam aliis putat sufficere quamcumque minimam partem: sicut enim vulnus in ea acceptum aliquem denominat vulneratum; sic à lotione in ea accepta rectè dicitur lotus, & clariùs, aqua aspersus. Ad hanc siquidem denominationem non requiritur, ut sumatur à majori parte: quàmvis enim id requiratur in qualitatibus habentibus contrarium, quorum alterum inest subjecto, in quantum non inest qualitas repugnans, v. g. in albedine &c. secùs tamen est, quando denominatio sumitur ab actione, quæ circa aliquem exercetur, v. g. quando quis dicitur verberari, maculari &c. Et sanè constat sufficere in præsentia ablutionem capitis, etsi ipsum non sit pars major corporis. Pro ut etiam quis dicitur simpliciter inungi chrismate in Confirmatione, etsi parva pars frontis à chrismate attingatur.

Nihilominus etsi hoc speculativè sit satis probabile; in re tamen tanti momenti tutior pars est eligenda. Unde si nihil obstat, semper ablundum est caput, ut monet D. Thomas quest. 66. art. 7. ad 3. tum ob antiquæ Ecclesiæ consuetudinem: tum quia caput est præcipuum hominis membrum, in quo vigent omnes sensus, tam externi, quàm interni. Quod si infirmitas parvuli, aut alia causa ablutionem capitis non ferat, ablundum est pectus vel humeri. Si autem non possit in aliqua ex dictis partibus baptizari, esset baptizandus in quavis parte, etiam digito aut alià minimà. Quod respondisse quoque fertur Innocentius IV. ut refert Amicus d. 11. sect. 2. Postea tamen ob incertitudinem esset talis rebaptizandus sub conditione in alià parte certiori, qualis semper est præeligenda, quantum est possibile. Ita

Secus dist. 4. q. 3. num. 3. D. Thomas & alii communiter.

Sequitur IV. aquam debere immediatè tangere corpus; aliàs enim non esset vera corporis ablutio. Unde parvulus uterò matris conclusus aut corio insutus, ut nullà ratione possit ab aqua tangi, non posset baptizari. Similiter non valeret Baptismus si aqua tantùm attingeret vestes baptizandi. Ita omnes Theologi. An autem valeret, si soli capilli madeficerent, vel solæ secundinæ quibus puer involutus esset, valde incertum est. Affirmat equidem Vasquez sup. num. 31. Coninck & alii; eò quòd ista censeantur pars prolis. Quod adhuc de capillis est magis verosimile, qui sunt pars ornans hominis, quàm de secundinis, aut galea quam vocant nativitate; cum hæc pellicula non tam videatur pars quàm amicus seu tegumentum corporis in utero clausi. Quidquid sit propter dubium non licet sic baptizare extra necessitatem, taliterque baptizatus esset sub conditione rebaptizandus. Et si antea moriatur, esset ob baptismum saltem dubium in loco sacro sepeliendus.

Sequitur V. ad valorem Baptismi esse indifferens, sive corpus aquae immergatur, sive eà aspergatur, sive aqua corpori infundatur. Ita D. Thomas quest. 66. art. 7. & omnes Scholastici teste Vasquez supra num. 10. Idem tradit Rituale Romanum tit. de forma Baptismi, etsi præferat immersionem capitis in aquam, vel infusionem aquae in caput baptizandi, retinendam pro consuetudine Ecclesiarum. Ratio est: quia utroque modo potest homo sufficienter dici ablutus. Similiter ad valorem est indifferens, utrum adhibeatur trina vel una tantùm immersio seu infusio: cum etiam unica sufficiat ad denominandum hominem ablutum. Patet hoc quoque ex consuetudine Ecclesiæ, quæ ob diversas rationes occurrentes modò unicam immersionem, modò trinam adhibuit, juxta Gregor. lib. 1. Ep. 41. & refertur c. De trina dist. 4. de Consecrat. Et Toletanum IV. c. 5. (ut refertur c. Propter 85. de Consecr. d. 4.) statuit simplam seu unicam immersionem ob hæresim Arianorum; qui trinam immersionem profitebantur trinitatem seu multipliciter naturarum.

Nec obstat Canon. 50. Apostolorum &c. Multi sunt dist. 4. de Consecr. ubi strictissimè præcipitur trinæ immersionis adhibitio. Item multi Patres asserunt trinam immersionem esse Apostolicam traditionem. Immo c. Multi sunt dicitur: Evangelicum præceptum, ipso Deo & Domino nostro Jesu Christo tradente, nos admonet, in nomine Trinitatis trinam immersionem sanctum Baptisma unicuique tribuere. Non obstat inquam; nam ex his non plus sequitur, quam quòd

quod trina mersio (sub qua intelligi posset quaelibet ablutio) ab Apostolis aut Pontificibus fuerit præcepta ob certas rationes. Immo ipsam locis ratio talis præcepti additur, non videlicet Baptismus videretur dari tantummodo in nomine Christi aut morte Christi (ut quidam Hæretici tunc contendebant) sed in nomine Trinitatis. Quod autem vocetur Evangelicum præceptum ipso Deo ac Domino nostro tradente; hoc ad expressionem Trinitatis, de qua Evangelium admonet, est referendum; qui valde conveniens est trina mersio, & ex præcepto Ecclesiæ tunc necessaria. Idque patet ex ratione mox subnexa: Dicente Domino discipulis suis: *Ite, baptizate omnes Gentes in nomine Patris &c.* Alioquin nullum legitur præceptum Evangelicum de trina mersione. Unde idem Pelagius c. *Si re vera* 30. eadem dist. (quod juxta ordinem contextus videtur sequi post c. *Multi sunt*; uti ad hujus calcem notatur) solum requirit, ut sint baptizati in nomine Trinitatis; quod si constiterit, declarat (nullam trinae mersionis conditionem appositam) admitte ad Ecclesiam absque alio Baptismo, ut tali dispositione servata, nihil aliter, quam quod Evangelica iubet auctoritas, temeritatis cuiusquam spiritum videatur esse. Quare Glossa in c. *Si quis presbyter* 79. eadem dist. ait: Aliud est semel immergi sub illa verborum forma Baptizate in nomine Domini; quod interdicitur aliud in nomine Trinitatis, hoc est Patris & Filii & Spiritus sancti unice mersione; quod in Ecclesia quibusdam permittitur.

Dum autem Scriptores Orthodoxi leguntur inveci in Eunomium, quod unice tantum mersionem adhiberet, hoc ideo fecerunt, quod Eunomius id ageret in odium mysterii Trinitatis, cuius adeo insensus fuit hostis, ut quaelibet etiam signa quibus illa representaretur amoverit, nempe trinam immersionem in Baptismo fieri consuetam, ut testatur Theodoretus lib. 4. *heretic. Fabul.* Unde idem quoque Anabaptismus introduxit, rebaptizando scilicet eos qui in nomine Sanctissimæ Trinitatis baptizati essent, teste Epiphano *heresi* 75.

Nihilominus ad licitam administrationem requiritur mersio sive infusio una vel trina juxta Ecclesiarum consuetudinem; quam immutare esset grave peccatum juxta D. Thomam *quest.* 66. *art.* 8. et si Setus dist. 3. *quest.* unic. *art.* 8. arbitretur non esse mortale. Et quidem his in locis usus est trinae infusionis aquæ super caput baptizandi, sic ut prima infusio fiat, dum dicitur, *in nomine Patris*, secunda, dum dicitur, *& Filii*; tertia deique, in pronuntiando, *& Spiritus sancti*. Habetque hæc trina immersio vel infusio significationem Trinitatis, ut ex Augustino refertur c. *Postquam* 78. de *Consecrat.* dist. 4. Addit Gregorius lib. 1. *Epist.* 41. (& refertur c. *De trina* *Eleonice Sum. Theol. Pars IV.*

30. ead. dist.) triduaana sepultura Sacramenta signari, ut dum tertio infans ab aquis educitur, resurrectio triduaani temporis exprimatur. E contra sicut in tribus mersionibus personarum Trinitas, sic & in una potest divinitatis singularitas designari, juxta Gregorium sup.

Sciendum verò quod dum trina mersio opportuno tempore adhibetur, quaelibet concurrat tamquam pars Sacramenti, & ob hoc cavet Ecclesia, ne ante tertiam abluionem forma absolvatur, sed ut verba accomodate disponantur & proferantur. Si tamen id non fuerit factum, sed secunda & tertia sequatur totam prolationem formæ, tunc spectata communi intentione ministri censetur juxta Doctores communiter absolvi Sacramentum citius; cum intentio censetur esse, ut quam primum sufficiens materia & forma est posita, ponatur Sacramentum ejusque effectus.

Immo juxta Doctores communiter contra *Dicasillo disp.* 1. *dub.* 3. n. 64. & 69. non est tunc in potestate ministri, ut etiam tertia ablutio instar partis concurrat, quantumvis id intenderet, aut Sacramentum citius perfici nollet. Ratio est: quia non est in potestate ministri differre positionem Sacramenti, posita sufficienti materia & formâ cum debita intentione; sed illa posita sequitur tamquam effectus naturalis, tum positio Sacramenti, tum positio effectus. Quare non magis pertinet tertia ablutio ad Sacramentum Baptismi, quando sequitur formam, quam quarta aut sexta. Itaque vel ista intentio ministri est saltem tacite subordinata alteri efficaciori & prævalenti, quâ minister velit absolute facere quod Christus instituit, adeoque idem non aliter velit differre Sacramentum, quam ex suppositione, quod (ut putat) Christus sic instituerit: & tunc confertur verum Sacramentum citius. Sicut etsi Græci ex errore putent ad consecrationem panis necessario concurrere *ly quod pro vobis datur*, adeoque eo usque differri effectum, equidem valide & citius consecrant ob prævalentem communem intentionem. Vel ista particularis intentio est omnino absoluta, & prævalens communi intentioni; & tunc minister nihil faceret; nisi fortasse vellet in casu quo tertia ablutio non posset esse pars, primam potius & secundam abluionem non concurrere. Quemadmodum qui intendet consecrare, tamen omnino absolute nollet effectum poni ante quadrantem horæ postea, nil faceret; uti & ille, qui absolvens a peccatis, non intenderet omnino dari effectum ante dictum *in nomine Patris &c.*

Neque ex communi doctrina potius sequitur peccare minister, si non accurate invigilet, ne forma ante tertiam abluionem finiatur, quam id sequatur ex doctrina ipsius *Dicasillo*, juxta quem etiam servata intentione communi ministri (quæ utriusque

27. Quaelibet ablutio est pars Sacramenti, si sit prior completionem formæ: Scilicet secunda vel tertia subsequatur.

28. Quantumvis id minister intenderet. Declaratur.

29. An peccet minister negligens in adhibenda tempestive tertia ablutione.

Q 2

servari debet : cum intentio restringens sit nimis dubii valoris) non differtur valor & effectus Sacramenti usque ad tertiam ablu- tionem subsequentem ; adeoque cum com- muni intentione procedens peccaret , qui præfatam accuratam sollicitudinem non ad- hiberet. Et planè hoc verum foret , si Ec- clesia ad id se strictè obligare exprimeret : quàmvis fortasse potius videatur expri- mere suum desiderium , quàm grave aut strictum præceptum. Tali itaque casu ab- lutio tertia subsequens tantum esset cere- monialis : qualis similiter tantum est pro ea parte , quæ durat post pronuntiationem for- mæ , etsi pro parte fuerit antea incepta.

30.
Cur potius
concurrat
tertia ablu-
tio præce-
dens, quàm
sequens com-
pletam formam.

Non obstat quoque , quòd , si ablutio tertia præcedat , concurrat tamquam pars , etsi alioquin unica sufficeret. Nam simili modo concurreret etiam quarta ablutio : quælibet enim tunc æquè determinatur à forma , & concurrat ad significationem. Sicut etiam concurrat unica ablutio mul- tum copiosa , etsi parcius sufficeret. Simi- liter forma sono vehementi prolata , etsi ex- liori prolata sono sufficeret. Aliud est de ablutio subsequente : forma enim mate- riam sufficientem prius positam mox de- terminat , & eo ipso ponitur essentia & ef- fectus Sacramenti. Quemadmodum illa non differretur , quidquid minister intenderet , si is in tertia vel ulteriori ablutioe succes- sive continuandâ post formam pro nutu suo pergeret , vel ultimam syllabam insolito modo protraheret.

31.
Opposita
sententia
Dicasillo
frustrâ que-
rit patrocini-
um ex
forma Ab-
solutionis.

Non obstat præterea , quòd etsi ad ab- solvendum sufficiat *ly Absolvo te* , non ta- men fiat Sacramentum ante *ly à peccatis* , quando sacerdos vult etiam hæc verba con- currere : nam esso hoc verum foret (quod tamen negat Lugo & plures alii in materia de Sacramento Pœnitentiæ) hoc esset ideo , quòd *ly à peccatis* significationem verbi *absolvo* ad varia vincula indeterminatam de- terminet ad significandam absolutionem à peccatis , quando minister intendit ver- bum istud sumere in sua generali significa- tione ; aliàs autem determinari debeat à circumstantiis. At unica ablutio cum for- ma plenissimam significationem habet , etsi aliqua subsequens ablutio vel alia circum- stantia non consignificet. Deinde *ly à pecca- tis* requiritur essentialiter , saltem implicite (scilicet est de secunda vel tertia ablutioe) , adeoque non mirum , quòd dum additur , ip- sum per se concurrat , utpote ad significa- tionem essentialiter formaliter requisitum. Alias positâ materiâ & formâ sufficienti non posse essentiam aut effectum per intentionem ministri suspendi propter additionem ali- cuius nec explicitè nec implicite requisiti ad significationem essentialiter Sacramenti (prout hic fieret) patet exemplo consecra- tionis sanguinis , cujus effectus non potest ex intentione ministri suspendi usque dum

protulerit *novi & æterni Testamenti* &c. ut ha- bet communis sententia , à qua non dissentit ipse *Dicasillo disp. 3. de Eucharistia dub. 6.* eò quòd nimirum ista additio non spectet ad si- gnificationem essentialiter transubstantia- tionis vini seu præsentia sanguinis Christi.

Non obstat denique , quòd in Extrema Unctione singulæ unctiones cum singulis for- mis proportionatis concurrant tamquam partes integrales. Nam hoc dato , id fieret ex institutione Christi : quæ hic non referitur. Quod ad rem ipsam spectat , sunt variae sententiæ ; quarum nulla prodest spe- culationi *Dicasillo*. Nam primo Doctores passim censent unctiones quinque sensu- um esse de essentia , adeoque ante ultimam unctionem , aut etiam unâ omisâ , non subsistere Sacramentum , nec conferri gratiam. Quod nihil commune habet cum secunda vel tertia ablutioe. Secundo Nonnulli cen- sent singulas unctiones cum singulis for- mis esse partialia Sacramenta , & consequen- ter singulas separatim conferre necessariò singulos seu partiales effectus. Nihil autem simile est in secunda vel tertia ablutioe. Cui potius assimilari posset unctio secun- di organi , quando duplex organum sensus , visus , scilicet vel auditus , inungitur ex or- dinatione Ecclesiæ : si enim unctio secundi organi sequatur prolationem formæ pro- portionatæ , consequenter non concurre- ret ad effectum istius partialis Sacramenti , utpote completi , juxta horum sententiam : immo nec juxta primam sententiam mox recensitam concurreret , si jam ceteræ un- ctiones erant adhibitæ cum suis formis. Denique Quidam putant ex Christi insti- tutione sufficere unicam unctionem , dum- modo adhiberetur unica forma adæquata , prout in materia de extrema Unctione vi- debitur : tunc autem positâ sufficienti un- ctione & hujusmodi formâ , non differretur positio Sacramenti usque ad reliquas un- ctiones formæ præstationem subsequentes : uti neque juxta nostram & communem sententiam differtur in præsentia positio Sa- cramenti Baptismi usque ad secundam vel ulteriorem ablutioem formâ posteriorem. Hæc paulò fufius discutere libuit præter morem , eò quòd hæctenus non viderim , qui istam *Dicasillo* speculationem ex profecto discusserit seu impugnaverit.

Dubitatur præterea à Doctoribus , an va- leat Baptismus , si quis cum prolatione for- mæ infantem submergendum projiciat in puteum vel flumen. Estque duplex opinio probabilis. Prima negat. Pro qua refertur *Antoninus, Angelus, Armilla, Tabiena, Sylvester, Vivaldus, Sotus, Henriquez, Toletus, Pirigianus* atq; etiam *Scotus d. 4. q. 3. n. 3* Ratio est : quia non videtur Christum instituisse pro materia Sacramenti occisionem hominis , adeoque actionem intrinsecè malam. Deinde qui aliquid in fluvium projicit animo ibi

relinquendi, non tam censetur illud lavare, quam perdere; ut si v. g. quis aliquem manibus & pedibus ligatis in mare projiceret. Quare si talis interrogatus de causa facti, responderet, se velle lavare projectum, à cunctis exploderetur. Debet igitur esse ablutio moralis & usualis, non ordinata ad mortem per se. Quàmvis si ex vera ablu-tione mors baptizati per accidens sequeretur (quod vix natum est fieri, quando prudenter adhibetur) valeat Baptismus, im-mo aliquando liceat.

Secunda Sententia æquè vel magis probabilis affirmat, hujusmodi Baptismum esse validum. Eam tenet *Panormitanus*, *Gabriel*, *Petrus Ledesma*, *Suarez*, *Valquez*, & Recentiores passim. Et quàmvis *Scotus sup.* videatur contrarius: alibi tamen innuit oppositum, vel saltem manet dubius, ut notat *Hugo Cavellus ibidem in Scholo*, & ad n. 2. dist. 5. q. 3. In qua etiam quæstione n. 1. *Scotus* solum refert, quid dicatur à *Richardo* & aliis, in-quiens: *Dicitur etiam, quod talis sic projectus non esset baptizatus &c.* Similiter in *Report. ibid. n. 8* apertè loquitur dubitativè. Ratio hujus sententiæ est: quia nihil deest tali ac-tioni, quò minus sit vera & physica ablu-tio, five contactus aquæ ad corpus. Immo etiam est moralis ablutio: nam esto simul sit occisio, potest eadem actio fortiri duas mor-alitates. Quare etsi seclusis circumstantiis non diceretur quis velle talem puerum lavare, sed potius occidere; tamen in iis circumstanti-ibus aliis qui norunt eas, censetur potius velle lavare quàm occidere; & hoc potius tantum ex necessitate, quia alter lavare non potest: vel quàmvis ex malitia id fa-ceret, non obstat, quin simul velle & cen-se-ri possit, tum lavare seu baptizare, sicq; ani-mam salvare, tum quoad corpus occidere. Quòd autem non sequatur emerfio, non tol-lit quoque rationem verè ablu-tionis: uti non tolleretur, si finitâ formâ puer casu elapsus è manu baptizantis submergeretur. Addit *Di-castillo disp. 2. n. 63*: quòd etsi tota immersio, quâ puer occiditur, ablutio illius dici non posset, illa tamen pars, quæ ante mortem cum forma Sacramenti finitur, propriè est & dicitur ablutio ac materia Sacramenti.

Confirmatur: quia si, ob debilitatem parvulus moreretur ex levi contactu aquæ, esset indubiè validè baptizatus, etsi actio ista in talibus circumstantiis sit verè occisi-va parvuli. Idem esset, si per imprudentiam adhiberet minister aquam frigidam hic & nunc verè occisivam. Cujus quoque actio-talis foret intrinsecè mala; esto ob igno-rantiam excusata à formâ, malitia. Quali equidem ignorantia etiam subesse posset in projiciente in flumen: neque facit, quòd sit vel non sit ablutio à Christo instituta. Christus itaque instituit veram ablu-tionem, prohibens quidem adhiberi, non tamen invalidans actionem illicitam. Instituit,

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

inquam simpliciter actiones ex generica ra-tione, sub qua cadunt sub institutionem, lici-tas non tamen invalidat, si per accidens infi-ciantur, aut simul malam moralitatem for-tiantur. Ablutio verò occisiva non est ma-la quâ ablutio, sed quâ occisio; neque est instituta sub moralitate occisionis, sed sub moralitate ablu-tionis, cui moralitas directæ occisionis adjungitur; si tamen adjungatur. Quòd addo: nam si ratio spectetur (*Do-ctorum auctoritas contradicit*) difficile ap-paret esse moraliter occisionem directam in casu quo parvulus certò sine Baptismo nihilominus moreretur, adeòque æternali-ter periret: cum non eligatur mors tam-quam medium ad Baptismum, sed ipsa dumtaxat Baptismum consequatur; id-que non certius quàm sequatur præcipita-tionem sui ex turri flagrante, quæ licita cen-setur ac indirecta solum occisio si adhibea-tur ad fugiendum vivicomburium.

Certius valeret Baptismus, ut admit-tunt etiam alii, si puer mittatur in aquam per calathum vel quid simile, dein extra-hatur: quia non est necesse, ut baptizans tangat aquam, modò aqua per ipsum ad-hibita tangat baptizatum.

Quando etiam puer baptizandus peri-culosè ægrotat, & ablutio magnum illi detrimentum est allatura, omnis diligen-tia adhibenda est, ut caveatur omne cor-poris damnum, & salutis detrimentum, v. g. ut fiat aspersione, quantitate modicâ suf-ficiente, & in ea parte corporis, in qua mi-nus nocere possit: & si oportuerit, ut aqua etiam modico calore temperetur, & statim post aspersione abstergatur. Quæ omnia si observentur; ut servari facilè possunt, moraliter loquendo vix potest cogitari, aut fingi, quòd ex hujusmodi Baptismo augea-tur mortis periculum, vel vitæ desperatio, quantumvis infans sit debilis & in ultimis constitutus. Quare nequidem in mortis periculo est Baptismus parvuli differendus, etsi aliqualis acceleratio mortis inde time-retur secutura, quòd non est natum fieri, quando Baptismus prudenter applicatur, pro nihilo enim habendum foret illud detri-mentum corporale, quando jam adest mo-rale periculum mortis æternæ.

QUÆSTIO IV.

De Forma Baptismi.

FUERUNT olim varii errores de forma Baptismi, etiam circa tempora Aposto-lorum; ut colligitur ex *can. 49. & 50. Apo-stolorum*; sed omnes desierunt. Moderni etiam Hæretici, fatentur formam usitatum Catholicorum esse bonam, sed negant esse necessariam. Unde *Lutherus lib. de Captivitate Babylonica c. De Baptismo* vult valere Bap-tismum quibuscumque verbis detur, modò

36. *Hæretici recentiores formam usitam quidem non improbant, sed multi non neces-sariam pu-tant.*

Q 3

in

in nomine Domini detur, aut saltem recipiatur, si fortè minister impius det in nomine hominis. Quibus conformia docent multi alii: idque consequenter ad suum errorem, quo existimant Sacramenta non aliter prodesse suscipienti, quam excitando fidem; quod quibuscumque verbis fieri potest. Hinc etsi vulgò utantur formâ legitimâ; quia tamen id minimè necessarium putant, verendum, ne quandoque sive ex proprio factu sive ex instinctu diabolico eâ omisâ assumant illegitimam. Immo id fieri, se à viris fide dignis sæpè intellexisse refert *Coninck quæst. 66. a. 6. dub. un.*

Cañtela nota n. 34. Unde diligenter inquirendum est, quâ formâ utantur, & ubi rationabile dubium occurrerit, Baptismus est sub conditione repetendus. His præmissis

37.

DICO I. Legitima forma Baptismi hæc est: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Patet ex verbis Christi *Matth. ult. Baptizantes eos in nomine Patris &c.* qua satis apertè formam præscriptam indicant: adjuncto communi sensu Ecclesiæ, quæ verba illa sic perpetuò intellexit. Quare eandem formam expressit *Florentinum in decreto de Armenis.* Eademque innuitur *c. Firmiter De summa Trin. & alibi.* Unde baptisimata Hæreticorum, quâ aliâ formâ quoad substantiam usi sunt, semper fuerunt ab Ecclesia rejecta & damnata. Vide can. *Hi verò 84 de Consecr. dist. 4. & Innocentium 1. ep. 22.*

Assignatur forma Latinorum legitima.

38.

DICO II. Non est tamen necessarium, ut persona ministri baptizantis exprimat per pronomen *ego*, aut significetur directè per aliud vocabulum, sive explicitè sive implicitè. Patet ex forma Græcorum à *Florentino sup. approbatâ*, quæ est talis: *Baptizetur*, vel (ut habet *Euchologium Græcorum*) *baptizatur talis servus Christi in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti*, ubi in nullo vocabulo significatur expressè vel implicitè persona ministri. Quamvis per verbum passivum *baptizatur* sive *baptizetur*, significetur actus abluendi tamquam exercitus, adedq; cum tacito respectu ad ministrum à quo fit. Quare sensus est: *Per istum actum meum circa istum baptizetur ille*, inquit *Scotus d. 6. q. 2. n. 5.* Quod alia Græcorum forma expressiùs denotat apud *Florentinum supra*: *Baptizatur manibus meis talis &c.* adedque in priori forma ex circumstantiis tacite subintelligitur, etsi non exprimat, respectus ad ministrum. Ut proinde quoad sensum substantialem coincidere formam Græcorum cum altera Latinorum, sit indubitatum. Diversitas autem quoad expressionem juxta *Scotum supra* orta putatur ex hoc, quod *1. ad Cor. 1.* referatur schisma Corinthiorum, quorum aliqui dicebant *ego sum Pauli*, alii *ego Apollo*, alii *ego Cephe*, quos ibidem reprehendit Apostolus dicens: *Numquid in nomine Pauli baptizati estis.* Ad quod schisma & reprehensionem vitandam putatur Græci noluisse exprimere personam quæ baptizat, sed usurpassè verbum passivum *Baptizatur*.

Forma Græcorum similiter est legitima.

DICO III. Nihilominus ad valorem Sacramenti est necessarium, ut actus baptizandi sive abluendi exprimat aliquo verbo in forma Baptismi: quod etsi ex consuetudine Ecclesiæ debeat esse verbum *Baptizo*, ad valorem tamen sufficit aliud synonymum, ut abluo, lavo, intingo &c. Ita communiter Theologi. Et patet ex *c. Si quis de Baptismo*, ubi *Alexander Papa* determinat: *Si quis puerum immerferit in aquam dicendo: In nomine Patris & Filii &c. & non dixerit: Ego te baptizo in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti amen; non est puer baptizatus.* Patet etiam ex *Florentino supra*, ubi reddens rationem, cur forma Græcorum sit valida, ait; *Si exprimitur actus, qui per ipsum exercetur ministrum, cum S. Trinitatis invocatione, perficitur Sacramentum; clarè innuens ad perfectionem Sacramenti necessariò expringendam esse actionem ministri & invocationem sanctissimæ Trinitatis. Ratio est, ut significatio totius formæ sit expressior: si enim solum diceretur inter abluendum: In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, non redderetur perfectus aliquis & definitus sensus. Deinde formæ Sacramentorum sunt orationes practicæ, exprimentes actu fieri quod significant; adedque significare debent actionem à ministro exerceri. Quamquam non referat, utrum exprimat per verbum activum vel passivum, indicativi vel imperativi modi; dummodò significetur tamquam exercitus, sive qui exercetur: pro ut fit in forma Græcorum. Unde si quis diceret: *Baptiza Joannem in nomine Patris &c.* nihil ageret: quandoquidem non significaret abluentionem ut actu exercitam, sed solum imperatam, sive ut ab alio exercendam.*

Adverte tamen graviter obligare consuetudinem Latinæ Ecclesiæ, ne in ea Latinus utatur formâ Græcorum; etsi alioquin validè uteretur. Gravius autem peccaret utens hæc formâ, *Baptizet te Christus*, vel *Baptizeris à Christo in nomine Patris &c.* nam de illius valore insuper non satis constat, sicut constat de valore formæ Græcorum. Immo validam esse plerique negant. Quamvis difficulter id convincatur, ob hoc, quod videri posset in ea satis exprimi actus, qui per ipsum exerceretur ministrum; saltem attentis circumstantiis, quæ satis indicant, quod Christus non baptizet per se ipsum, sed per manus sive ministerium proferentis talem formam. Quare etiam *Constantinus* (ut refertur in ejusdem Edicto) fuit confirmatus à *S. Silvestro* non dissimili formâ: *Signet te Deus sigillo fidei &c.* subintellige, *manibus meis*, aut quid æquivalens. Nec refert, quod minister

minister non possit imperare Christo dicendo, *Baptizet te Christus*. Nam etsi imperare ei nequeat tamquam superior, potest tamen imperare, id est, efficaciter velle, supposita immutabili Christi institutione, ut hic aliquid per ipsum faciat, & hanc efficacem volitionem exprimere verbo indicativi aut etiam imperativi modi. Deinde potest imperium dirigi ad effectum Sacramenti, quem minister imperativè vult ponere. Quæ disputativè dicta, non asserta intelligi velim.

Dico IV. Necessaria etiam est expressio personæ quæ baptizatur. Ita omnes Theologi. Et colligitur à *Scoto d. 3. q. 2. n. 7.* ex verbis Christi *Matth. ult. Baptizantes eos*; accedente potissimum Ecclesiæ universalis, tam Græcæ, quàm Latinæ usu. Colligitur etiam ex *c. Si quis* præcedenti conclusione relato. Congruentia est, quòd sicut ablutio debet versari circa determinatam personam, sic & forma; ne aliquo imperfecta & confusa sit formæ significatio? atqui forma non versatur circa determinatam personam, nisi ad eam dirigatur exprimendo personam; ergo &c.

Non debet tamen exprimi formaliter per pronomen *Te*; ut patet ex forma Græcorum. Unde valeret *Baptismus: Baptizo hunc* vel *Petrum* vel *vos*, vel *vestram dominationem*; etsi tales aulicissimi in collatione Sacramentorum non sint liciti. Non potest autem persona baptizanda exprimi per pronomen primæ personæ, dicendo, *Baptizo me* quia nullus potest seipsum baptizare, ut habetur *c. Debitum, de Baptismo*; non magis quàm se ipsum possit quis generare: quandoquidem Baptismus sit quædam spiritualis generatio. Quod rectè allegatur per modum congruentiæ; etsi ratio principalis sit Christi ordinatio; qui potuisset aliter ordinare, si voluisset.

Dices: Sicut in forma Græcorum sufficit personam ministrum subintelligi tacitè, sic etiam videtur satis posse subintelligi persona baptizanda, dicendo v. g. *Baptizo in nomine Patris &c.* vel hic *Baptismus* seu *ablutio* sit sive datur (supple. tibi) *in nomine Patris &c.* Nam actio practica, dum exprimitur, non minus potest connotari vel tacitè significare passum, sive personam circa quam, quàm principium. Deinde sic satis exprimitur actus qui per ipsum exercètur ministrum, cum *S. Trinitatis* invocatione: super quo fundamento *Florentinum* supra approbat formam Græcorum. Accedit similis forma, quæ Græci utuntur in Sacramento Confirmationis: *signaculum domini Spiritus sancti*; in qua similiter connotatur vel subintelligitur persona confirmanda: cum tamen forma Latina æqualiter exigat expressionem personæ confirmandæ, sicut baptizandæ. Resp. ob hæc & similia satis plausible primâ fronte videri id quod in

objectione intenditur. Quod proinde etiam in hac Academia & alibi à Viris doctis in thesibus publicis propugnatum vidi. Quia nihilominus fumus in materia merè pendente ab institutione Christi, quæ nobis per traditionem & usum Ecclesiæ sensumque communem debet innotescere, ex his autem potius constet necessariam esse expressionem personæ baptizandæ, quàm baptizantis, non possumus ab hac ad illam argumentando discurrere. *Florentinum* autem approbat formam Græcorum super præmissis fundamento, supponens (quod erat) aliudè non subesse defectum ex parte expressionis personæ baptizandæ. Denique Græca Confirmationis forma, ut admittatur valida, non potest inde ad formam Baptismi duci argumentum, in qua, tam Græcâ, quàm Latinâ, exprimitur persona baptizanda.

Dico V. Ad formæ essentiam spectat etiam expressio unitatis divinæ naturæ, ut dicendum sit: *In nomine*; non autem *In nominibus*. Est certum apud omnes. Et colligitur ex verbis Christi *Matth. ult. adjuncto* sensu Ecclesiæ illa sic intelligentis. Unde *Aug. l. 3. contra Maximinum c. 22.* *In nomine* (inquit) *non in nominibus: hi enim tres unum sunt, & hi tres unus est Deus.* Hieronymus in *c. 4. ad Ephes.* *Non baptizamur* (inquit) *in nominibus Patris & Filii &c. sed in uno nomine, quod intelligitur Deus.* Accedit ratio: non enim minus spectat ad primum fidei articulum & necessitatem salutis personarum unitas illiusque professio, quàm Trinitas. Dicendo autem *in nominibus*, vel intelligerentur tantum proprietates personarum, & sic omnino taceretur unitas; vel intelligerentur perfectiones absolutæ, & sic induceretur falsitas, nempe pluralitas naturarum.

Porro *ly in nomine*, idem valet, quod in *virtute, auctoritate, divinitate, invocatione Patris & Filii &c.* adeo ut non sine invaliditatis periculo aliud vocabulum possit substitui, quod idem adæquatè significet: etsi probabiliter Varii speculativè existiment valere Baptismum datum *in virtute Patris & Filii &c.* Quod idem existimat *Vasquez*, si conferatur hoc modo: *Baptizo te in unum Deum, Patrem & Filium &c.* vel *in uno Deo, Patre & Filio &c.* Similiter dubius erit Baptismus; si *ly in nomine* repetatur dicendo: *Ego te baptizo in nomine Patris & in nomine Filii &c.* Quamvis enim ibi non significetur expressè naturæ pluralitas, uti nec dum dicitur: *Deus Pater, Deus Filius &c.* ideoque illum valere existimet *Suarez* & alii: equidem ex vi sermonis non videtur satis quoque exprimi Deitatis unitas: quod tamen constat esse necessarium: ideoque illum valere negat *Bonacina* & alii. Unde propter dubium talis forma minimè est usurpanda, & si usurpata fuerit, Baptismus sub conditione repetendus. Peculiariter autem sunt hac in pro praxi,

43. Exprimi debet in forma divina natura unitas.

44. Ly in nomine quæ importat.

Non potest repeti ad singulas personas, sine periculo invaliditatis.

Cautela

re instruendi Christiani, qui aliquando in necessitate baptizant vernaculo sermone, ut obstetrices: quia in Flandrico idioma te videtur esse magis proclive, ut ly, in nomine, ter repetatur; & interdum ab ejusmodi repetitur existimantibus eò exactius se præstitisse officium baptizantis.

45.
Necessaria
quoque est
expressio
trium per-
sonarum.

DICO VI. Ad essentiam formæ similiter requiritur explicita & distincta invocatio trium personarum sanctissimæ Trinitatis. Ita communiter Theologi. Patet ex verbis Christi *Matth. ult.* quibus juxta consensum Patrum & Ecclesiæ præscribitur forma Baptismi. Quæ propterea etiam assignatur in *Florentino sup.* Et *Innocentius III. c. Firmiter de sum. Trinit.* dicit Baptismum consecrari ad invocationem individuae Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus sancti. Et *can. 50. Apostolorum* improbat Baptismus datus in morte Christi, hæc ratione: *non enim dixit dominus, in morte mea baptizate; sed cunctes docete omnes gentes, baptizantes in nomine Patris & Filii &c.* Quæ ratio etiam in præsentem locum habet: non enim dixit Dominus, in nomine Christi, ut unius personæ baptizare, sed, cunctes, docete &c.

Probatum deinde ex *c. Si re vera 30. de consecr. dist. 4.* ubi *Pelagius Papa* reprobat Baptismum collatum solummodo in nomine Domini. Idem *c. Multi sunt 82. eadem dist.* reprobat Baptismum collatum solummodo in nomine Christi. Et *Zacharias Papa ep. 10. ad S. Bonifacium Germaniæ Apostolum* in Tomis Conciliorum editis per *Binum* (cujus fragmentum refertur *c. In Synodo 83. eadem dist.*) declarat Baptismum non valere sine invocatione Trinitatis seu (ut se explicat) nisi in nomine Patris & Filii, & Spiritus sancti fuerit quis baptizatus; adeo ut qui vel unam de Trinitate personam in Baptismo non nominaret, illud Baptisma esse verum non posset. Quod (inquit) pro certo verum est. Idem docent Patres. *Dilectus 1. 2. de Spiritu sancto* non procul ab initio, & alii passim; quorum loca citat *Bellarminus l. de Bapt. c. 3.*

Ratio primaria est institutio Christi. Congruentia est, quod Baptismus sit Sacramentum fidei; quo in Ecclesiam ingredimur: congruebat autem ut admissio in Ecclesiam fieret sub explicita invocatione trium personarum, quæ sunt primum fidei nostræ objectum, & primum velut illius articulum statuunt.

46.
Objicitur
auctoritas
Nicolai Pa-
pæ.

Solvitur.

Dices I. *Nicolaus Papa* in *Responsis ad Constantia Bulgarorum c. 104.* & refertur *c. A quodam Judæo 24. de consecr. dist. 4.* decernit, quod in nomine Trinitatis vel tantum in Christi nomine baptizati, non sunt denuò baptizandi, ergo valida est forma, etsi tantum exprimat nomen Christi. Resp. Neg. Conf. Pontifex enim solum ibi intendit definire Baptismum collatum à Judæo vel Pagano esse validum; de quo solum fuerat interrogatus, ut patet manifestè ex toto contextu *c. 104. ci-*

tati. Reliquum autem addit tantum tantquam Doctor particularis ex propria sententia, in quam fuit inductus auctoritate *S. Ambrosii*, quem ibidem allegat, non recordatus, dum illa scriberet, quod antea *Pelagius & Zacharias* in citatis canonibus determinassent. Sic passim exponitur *Nicolaus*.

Si hoc non placet, dici fortasse posset *Nicolaum*, per ly, tantum in Christi nomine, non excludere personam Patris & Spiritus sancti, sed tantum velle, quod Baptismus valeat, etsi loco Filii dicatur Christi live Jesu Christi. Quomodo dum dicitur collatum in nomine Trinitatis, intelligitur Trinitas explicitè posita in tribus personis, ut bene notat *Scotus dist. 3. q. 2. n. 9.* Et simili ferè modo posset exponi etiam *Ambrosius* & quidam alii Patres, qui in contrarium citantur. Ita *Suarez d. 21. sect. 3. 5. Ad decretum.* Attamen hæc expositio apparet satis torta. Neque etiam satis constat de sufficientia formæ sic expressæ (quàmvis valere cam censent *Bonacina* & quidam Recentiores) eò quod in nomine Christi non videatur satis exprimi secunda persona divina quæ talis. Quod dubium augetur à fortiori ex hoc, quod vel sola mutatio nominum consuetorum in nomina Genitoris & Geniti &c. faciat formam ad minus valde dubiam.

Rectius autem *Ambrosium* exponit *Wiggers q. 66. art. 6.* quod nimirum quando in Scriptura aliquid uni personæ tribuitur, v. g. Baptismus collatus in nomine Jesu, non ideo velit ceteras excludi sed et hoc quoque præferri, atque etiam tum fuisse impletum totum v. g. Baptismatis mysterium, scilicet sub invocatione trium personarum. Sicut etiam sub invocatione Spiritus sancti solius constat non posse valere Baptismum, & tamen similiter *Ambrosius supra* dicit: *In spiritu quoque rectè baptizare non posse indicat Scriptura &c.* Vide *Wiggers supra* ubi etiam hoc modò rectè & facilius explicat *Basilium*, qui proquin veram doctrinam satis apertè tradit *lib. de Spiritu sancto cap. 12.* Quod si tamen *Ambrosius* expositionem commodam non pateretur, obesse non posset ejus auctoritas Conclusioni auctoritate ampliori roborata.

Dices II. Baptismus fuit ab Apostolis collatus in nomine Domini Jesu, ut habetur *Act. 2. 38. 10. & 19.* Ergo validus est Baptismus sub invocatione solius Christi collatus. Resp. I. Neg. Antec. Ad loca Scripturæ dici potest, in nomine Jesu Christi, non esse idem, quod in expressione nominis, sed in fide live in merito Christi: sicut *Marci ult.* dicitur: *In nomine meo demonia ejicient.* Secundò potest, in nomine Jesu Christi, explicari ut sit idem, quod Baptismo à Christo instituto; idque ad distinctionem Baptismi Joannis, qui fuerat usque ad illa tempora celebris. Tertiò, quod dicitur, in nomine Jesu Christi; eò quod

quod Apostoli fortasse in forma communi hoc adhiberint, dicendo v.g. *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii Jesu Christi, & Spiritus sancti*. Ita respondent passim Recentiores, & valde probabiliter. His addi potest, recte dici baptizatos in nomine Jesu, etsi non ita expressi, nec solius; quatenus baptizabantur in nomine Filii, qui est eadem persona, quae Jesus.

Nihilominus non improbabiler potest antecedens admitti, nempe ex citatis locis colligi, Apostolos in principio Ecclesiae baptizasse in nomine Domini Jesu, ad Christi nomen magis divulgandum, illudque, tunc odiosum, reddendum amabile, dum ad invocationem illius in Baptismo daretur gratia Spiritus sancti. Ita D. Thomas 2. 2. ad 1. D. Bonaventura d. 3. p. 1. a. 2. q. 2. ad 3. Scotus sup. ubi in Scholio praefixo n. 7. citantur Magister, Alensis, Albertus Magnus, Richardus. Et consentiunt ferè veteres Theologi, & à fortiori id tenent Adrianus, Casertanus & alii cum quibusdam Patribus, qui putant etiam hoc tempore Baptismum sic collatum valere. Fundaturque haec collectio (quam not. parum roborat tot tantorumque Doctorum auctoritas) in tam constanti repetitione ejusdem loquendi formulæ solo nomine Jesu expresso, addita consideratione subjctæ materiae, scilicet Baptismi; cuius forma ordinaria ex simili locutione eaque unica Matth. 28. colligitur. Quemadmodum etiam colligi solet dispensatoria administratio Confirmationis facta ab Apostolis sine christmate ex eo, quod in actis Apostolorum constanter fiat mentio solius manus impositionis. Itaque admisso antecedente, saltem tamquam probabili (quidquid Michael Bains Tract. de Forma Baptismi c. 1. sententiam D. Thoma & D. Bonaventurae Doctorum Ecclesiae, ceterorumque Principum Theologorum appellat errorem)

Resp. II. Neg. Conf. quia baptizare in nomine Christi Apostolis tantum licuit pro aliquo tempore; quod jam dudum expirasse, patet ex fundamentis conclusionis.

Nec huic responsioni obstat Canon Apostolorum initio conclusionis citatus: tunc enim quando iste Canon fuit conditus, poterat tempus specialis dispensationis expirasse. Deinde aliud est baptizare in mortem Christi, quod ibi solum reprobatur; aliud in nomine Christi.

Non obstat etiam quod Act. 19. postquam Paulus rogasset nonnullos discipulos. *Si Spiritum sanctum accepistis credentes, seu postquam credidistis; supple. in Confirmatione per manus impositionem; & responsum accepisset: sed neque si Spiritus sanctus sit, audivimus; subjunxit: In quo ergo baptizati estis?* Nam hoc non fecit, quasi ex forma Baptismi debuissent audire, quod sit Spiritus sanctus (baptizandi enim non attendunt ad singula verba formæ, immo sæpè idioma

non intelligunt) sed quia ex illò responso suspicabatur, an fortè (quod verum erat) tantum essent baptizati in Joannis baptizate. Et meritò; cum Baptizati Christi soleat præmitti instructio in mysterio Trinitatis, & tunc temporis solebat ordinariè subungi sensibilis collatio Spiritus sancti per Confirmationem: ideoque ad propositum responderunt dicentes: *In Joannis baptizate. Quare baptizati sum in nomine Domini Jesu. Et cum imposuisset illis Paulus manus, venit Spiritus sanctus super eos*; ut subditur. Itaque scopus interrogationis erat, ut si necdum confirmati essent, acciperent Confirmationem per manus impositionem, prout patet ex textu.

Ex dictis colligitur, illegitimam esse formam Baptismi, in qua nullo modo, aut non satis explicitè invocantur tres personæ; ut si conferatur *in nomine Domini, in nomine Christi, in nomine Dei unius & trini, in nomine Trinitatis*; quia sensus communis exigit & Auctoritates agunt de explicita trium personarum invocatione: quamquam Pontius disp. 4. q. 23. censet hujusmodi Baptismum dubium, nec posse insufficientiam certò probari, siue dicatur *in nomine Christi, siue in nomine Trinitatis*. Immo non valet Baptismus, etsi detur *in nomine prima & secunda & tertia personæ*: hæc enim non sufficienter expriment mysterium Trinitatis secundum proprietates personales, neque emanationem unius personæ ab altera. Idem est, si conferatur, *in nomine Omnipotentis & Sapientis & Boni*: hic enim modus invocandi Trinitatem est inutilitatus, fitque per nomina singularis personis non propria, sed tantum accommodata siue appropriata. Aliud videri posset speculativè loquendo, si loco Filii ponatur Verbum. Immo secundum aliquos non improbabiler, etsi dicatur: *In nomine Generatoris & Geniti & Spirati siue Procedentis ab utroque*. In praxi tamen omnino est abstinendum, partim ob consuetudinem & ritum Ecclesiae, partim ob dubium, maximè in ultimo exemplo, quod D. Thomas, Scotus & alii Doctores communiter dicunt non valere.

Minus valet, si dicatur: *In nomine Ingeniti & Geniti & Doni*; quia voces istæ non significant totum id quod voces usitatæ. Videtur autem Doctoribus communiter (quorum sensus in materia Sacramentali non parum momenti habet, etsi non faciat rem certam) quod Christus, sicut pro materia Baptismi assignavit aquam naturalem, cuius usus est communior ad abluendum; sic etiam determinaverit (prout sanè determinare potuisset) pro forma nomina personarum in quodlibet idiomate vulgariter usitata, ut ex verbis Christi Matth. ult. usu Ecclesiae, & præmissis Doctorum sensu videtur confirmari: maximè cum forma Baptismi sit quædam protestatio fidei & singulariter mysterii SS. Trinitatis; quod proinde conveniebat

Non valet Baptismus collatus in nomine Trinitatis,

Aut in nomine prima & secunda & tertia personæ

Quid censendum de Baptismo collato in nomine Generatoris & Geniti & Procedentis ab utroque.

bat exprimi verbis usitatis, ipsumque mysterium cum suis proprietatibus propriissimè significantibus.

51.
An omisso
Præpositionis
In viciet
formam.

De præpositione *In* est quoque controversia, an forma mutetur essentialiter, si omittatur, dicendo, *Nomine Patris*. Negant *Conræck* & alii saltem in idiomate Latino; immo juxta ipsos videtur tantum adungi per hebraismum, ideoque censent omissionem tantum esse venialem. Quod postremum non credo: eò quod non careat dubio valor formæ sic prolatae; utpote præ se ferentis alium sensum, scilicet quod baptizans baptizet loco seu vice Patris &c. Et ly *In nomine* significet, tum quod Baptismus detur in auctoritate trium personarum, tum etiam quod sub invocatione earumdem. Unde *Angelus Silvester, Præpositus q. 66. ar. 6. dub. 8.* censent Baptismum sic collatum non valere. Clarius autem apparet vitium formæ idiomate Flandrico pronuntiatae omisso ly *In*; cum planè alium tunc ingerat sensum.

52. De conjunctione *Et* minus est dubium:

quamquam *Major, Gabriel & Silvester*, ejus omissionem existiment vitare formam: nam saltem satis certò non vitiat, et si omittatur primo loco: cum consuetudo sit plurimè recensendo poni conjunctionem copulativam tantum inter ultimum & penultimum. Immo verosimilius non vitiat, et si utroque loco omittatur. Nam etiam consuetum est Latinis, ut dum pluribus idem tribuitur, copulâ *Et* subintellectâ id fiat, solo commate mediante. Quidquid sit, in præxi adlaborandum est, ut forma Ecclesiæ consueta plenè pronuntietur: nec sine peccato potest aliquid omitti, aut ordo trium personarum inveri. Quàmvis omittere pronomen, *Ego* sit per se loquendo tantum veniale juxta Doctores communiter. Ly *Amen* citra veniale omittitur; cum in *Rituale Romano*, ubi forma Baptismi sæpius exprimitur, nec omittuntur observanda à Ministris, non addatur; sicut additur verbis Absolutionis.

DISPUTATIO SEXTA:

De Ministro & Subiecto Baptismi.

QUESTIO I.

Quisnam sit Minister Baptismi?

I.
Omnis homo
ratione
utens est
minister
validus
Baptismi,
etiam
extra
necessitatem.

Dico I. Omnis homo ratione utens est validus minister Baptismi. Patet ex c. *Firmiter*, de *Summa Trin.* & cap. *A quodam Judæo*, de *Consecr. dist. 4.* Denique idem definit *Florentinum in Decreto de Armenis* dicens: *Minister hujus Sacramenti est Sacerdos, cui ex officio competit baptizare: in casu autem necessitatis, non solum Sacerdos vel Diaconus, sed etiam laicus & mulier, immo etiam Paganus & Hæreticus baptizare potest, dummodo formam servet Ecclesiæ, & facere intendat, quod facit Ecclesiæ.* Et quamvis loquatur de casu necessitatis, idem tamen est quoad valorem extra casum necessitatis, ut omnes intelligunt: quia necessitas non mutat essentialiter hujus Sacramenti, præsertim ad cujus valorem non exigitur jurisdictio, uti exigitur in Sacramento *Pœnitentiæ*, cujus proinde minister validus extra articulum mortis quoad peccata mortalia non est quilibet Sacerdos ob defectum jurisdictionis; quæ tamen in articulo mortis non reservatur. Idem patet ex facto *Athanasii* pueri extra necessitatem baptizantis: item ex valore Baptismi Hæreticorum generaliter ab Ecclesiâ approbati: quem denuo (suppositâ legitimâ materiâ, formâ & intentione) verum esse generaliter definit *Tridentinum sess. 7. can. 4. de Baptismo*. Denique ex c. *A quodam Judæo*, ubi nul-

la sit mentio casus necessitatis. Ratio est, institutio Christi. Congruentia, Baptismi necessitas; ob quam etiam est institutus in materia maximè obviâ.

Dices I. Solis Episcopis in persona Apostolorum dictum est: *Docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* ergo reliqui non sunt validi ministri. Resp. dissimulato antecederente, et si falsum sit, Neg. Conf. ibi enim Christus Apostolis non dedit potestatem baptizandi, quam habebant & exercebant ante passionem, dum necdum essent Episcopi aut Sacerdotes; sed ibi ipsis jam Episcopis dedit mandatum, & ad summum simul jus primum baptizandi.

Dices II. In *Carthaginensi IV. c. 100.* dicitur: *Mulier baptizare non presumat.* Resp. tam istum locum, quàm quædam alia Conciliorum & Patrum intelligi de potestate unquam solemniter baptizandi, aut extra casum necessitatis licite. Solum enim agitur contra mulieres, quæ sibi officium tingendi seu baptizandi arrogabant. Contra quas similiter agit *Tertull. lib. de Bapt. cap. 17.* Aliud est in necessitate: tunc enim posse baptizare quoslibet, apertè *Tertullianus* ibidem assertit.

Dices III. c. *Quos à Paganis, dist. 4. de Consecr.* jubet *Gregorius II.* rebaptizari quosdam baptizatos à paganis. Et *Concilium Eliberitanum* in Hispania tempore *Marcelli I. c. 38.* statuit posse fidelem (qui lacrum suum integrum habet, nec sit bigamus) baptizare in necessitate infirmitatis postquam Catechumenum. Ergo infide-